

Beenwerkproblemen bij zeugen: kijken, denken, doen

Tekst: Noor van Genugten en Marrit van Engen - FarmulaOne

De auteur Noor van Genugten koos in haar opleiding diergeneeskunde voor het keuzevak Varkenssignalen. Op basis van Varkenssignalen: kijken-denken-doen heeft zij wetenschappelijke informatie omgezet in leesbare taal voor varkenshouders. Van Genugten heeft gekozen voor de signalen rondom beenwerkproblemen.

Beenwerkproblemen bij zeugen zijn belangrijker dan vaak gedacht wordt. Een belangrijk deel van de zeugen wordt vervangen vanwege kreupelheid. Kreupelheid is pijnlijk en pijn geeft stress. Dat zorgt weer voor andere problemen. Kreupele zeugen hebben meer arbeid en medicijnen nodig. Door stress gaan zeugen per dag vele liters water meer drinken dan anders. Dit is een grote belasting voor de nieren en geeft meer urine in de mestput. Ook komen kreupele zeugen minder goed in conditie, krijgen ze minder vitale biggen en brengen ze bij de slacht minder op. Als ze al wat opbrengen. Bovendien zijn het meestal jonge zeugen die hun investering nog niet hebben terugverdiend.

Kortom: meer aandacht voor het beenwerk is goed voor de zeugen, de portemonnee en het werkplezier.

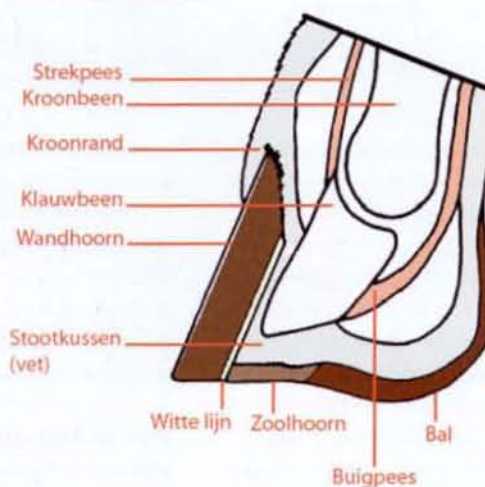
Kreupelheden door snelle groei en hoog gewicht

Vroeger groeiden varkens langzamer en werden ze ouder. Het skelet van een varken is pas volgroeid op een leeftijd van 6 jaar. De snelle groei en het hoge gewicht van tegenwoordig vormen een risico op allerlei gewrichts- en skeletproblemen, zoals versleten gewrichten en breuken.

Zeugen lopen dan stram en pijnlijk. Herkenning is moeilijk. Het dier heeft geen koorts. Zeugen met versleten ellebogen lopen met de voorpoten naar buiten gedraaid. Zeugen met versleten knieën zijn stijf in de achterhand en lopen met de achterpoten naar buiten gedraaid.

De varkensklauw

Klauwmanagement

Management is belangrijk voor de gezondheid van beenwerk en klauwen. Een groot deel van de beenstand is erfelijk, maar ook voer en vloer zijn belangrijk.

Varkenseisen:

Het voer:

1. Bevat voldoende fosfor en calcium voor sterke botten.
2. Bevat voldoende vitamines en mineralen. Vooral biotine is van belang voor de klauwopbouw.

De vloer/ligplek:

1. Is droog en schoon
2. Bevat geen (scherpe) uitsteeksels en is gelijkmatig
3. Is ruim genoeg voor elk varken
4. Bevat geen resten van ontsmettingsmiddelen
5. De dichte vloer bevat het liefste (diep)strooisel
6. De roostervloer bij de (gespeende) biggen is het liefste van kunststof

De meest voorkomende aandoeningen:

- Versleten gewrichten (beenzwaktesyndroom)
- Gewrichtsontstekingen
- Klauwproblemen
- Botbreuken

Bepaalde buitenlandse virussen, zoals MKZ en blaasjesziekte, veroorzaken ook kreupelheid door pijnlijke, openbarstende blaren op de poten. Soms laat de hele hoefschoen los: ontschoening. Dit is erg pijnlijk. Dieren gaan er kreupel van lopen.

Gewrichtsontstekingen

Gewrichtsontstekingen ontstaan van binnenuit of buitenaf.

Aandoeningen die meerdere gewrichten van binnenuit aantasten zijn bijvoorbeeld:

- Ziekte van Glässer bij biggen na het spenen: als de bacterie in de bloedbaan komt veroorzaakt hij problemen in alle vliezen: hersenvlies, borstvlies, buikvlies en de gewrichten. Daardoor worden biggen o.a. kreupel.
- Mycoplasma: bij opfokgelten soms 3 weken na introductie acuut kreupelen met hoge koorts.
- Streptococcus suis: geeft bij biggen tot 2 weken warme gezwollen gewrichten, soms spiertrillingen, hersenvliesontsteking en sterfte.

Van buitenaf kunnen door een wond bacteriën binnendringen. Voorkom dit door te zorgen dat de zeugen zich niet beschadigen aan de huisvesting.

Breuken: Door de grote spiermassa op het jeugdige skelet breken soms bepaalde delen af. Een dier met een breuk is acuut kreupel, belast de poot aan de kant van de breuk niet en houdt die naar buiten gedraaid.

Deze zeug heeft hele lange bijklauwen. Ze kunnen achter roosters blijven haken, afscheuren en nare ontstekingen geven. Knip de bijklauwen korter.

Deze zeug heeft een bult op haar voorknie: slijmbeursontsteking. Ze is kreupel. Het wordt veroorzaakt door zeer versleten beton. Geef haar een pijnstillertje en een zachtere ligplek.

Individuele huisvesting versus groepshuisvesting

Zeugen hoeven in een voerligbox maar weinig te bewegen. Risico: je ziet het niet als ze kreupel zijn.

Groepshuisvesting geeft een risico op kreupelheid: gladde vloeren zijn een risico op uitglijden, met alle gevolgen van dien.

Klauwproblemen

- Slijmbeursontsteking
Grote zwellingen op hak en voorknie geven kreupelheid, groeiachterstand en afkeur van delen op het slachthuis. Een harde vloer is de boosdoener.
- Stinkpoot
Bacteriën dringen binnen door gaten en scheuren in het hoorn, vooral aan de achterbuitenklauwen. Dit geeft allerlei problemen, zoals uitbarstende zweren boven de kroonrand of aantasting van pezen en botten. Varkens met stinkpoot lopen op hun tenen.
- Oneffenheden: te lange klauwen en woekeringen
Komt voor aan de hoofdklauwen van dieren ouder dan een jaar door onvoldoende slijtage, te weinig beweging en een zachte ondergrond. Grote oneffenheden kunnen ook aangeboren zijn.

Behandel kreupel dieren altijd met een pijnstillertje. Geef bij koorts en infectie ook antibiotica. Overleg met de dierenarts over de beste behandelingsopties.

Gezond varkensbeenwerk op internet:

- Hoe gezond zijn de klauwen van mijn zeugen?
Doe de Zeugenklauwen Check van www.verantwoordeveehouderij.nl.
- Wat kost uitval door slecht beenwerk op mijn bedrijf?
Doe de rekenmodule van www.varkens.nl. Kosten kunnen oplopen tot 40 euro/zeug/jaar!
- Voor meer informatie over de Varkenssignalenboeken en -trainingen:
www.roodbont.nl en www.farmulaone.nl